

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/28322 GK 165

7/34962 GK 28

Sayı :30824082-610-14405547
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

19 Aralık 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN DOÇ. DR. GÖKHAN GÜNAYDIN'IN
TBMM 7/31632 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

SORULAR

İstanbul Planlama Ajansı tarafından hazırlanan ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin resmi strateji belgesi olan "Vizyon 2050 Eylem Planı (VEP)", İstanbul'un önümüzdeki çeyrek yüzyıldaki gelişimini yönlendirecek ana politika metinlerinden biridir. Bu plan, İstanbul'un karşı karşıya olduğu çok ölçekli ve çok aktörlü krizlere karşı kapsamlı çözüm yolları sunmakta, yerel yönetimlerin krizlere dirençli bir kent yaratması için önerdiği somut eylem ve kurumsal reformları içermektedir.

Raporda altı temel kriz alanı tespit edilmiştir:

1. Sınır aşınması (mülteci akışları, finansal hareketlilik)
2. Ekonomik ve finansal krizler
3. Toplumsal refah ve adalet yitimleri
4. Ekolojik yıkım ve iklim krizi
5. Kentsel yapıyı çevre krizleri (konut, ulaşım, afet dayanıklılığı)
6. Yönetişim ve demokrasi krizleri (yetki kısıtlamaları, kaynak dengesizlikleri)

Bu bağlamda beş ana meydan okuma alanı altında geliştirilen stratejik çerçeveler; afetlere karşı direnç, toplumsal eşitsizliklerle mücadele, çevresel sürdürülebilirlik, kamusal mekâna erişim hakkı, demokratik yönetim ve yerel kapasitenin güçlendirilmesi gibi temel konuları içermektedir.

VEP, yalnızca bir yerel yönetim vizyonu olmanın ötesinde; çok sayıda merkezi idare kurumunu (Çevre Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Aile Bakanlığı, TOKİ, AFAD vb.) doğrudan ilgilendiren öneri ve uygulamaları içermektedir. Ayrıca plan, 27 adet mevzuat değişikliği ve yeni mevzuat, 58 yeni birim ve kurum, 40 katılım modeli, 48 plan önerisi sunmakta; kısa (5 yıl), orta (10 yıl) ve uzun (25 yıl) vadeli eylemleri öngörmektedir.

İstanbul Vizyon 2050 Eylem Planı (VEP), İstanbul'un ekolojik dayanıklılığını artırmak ve iklim değişikliğiyle mücadele etmek amacıyla birçok doğrudan öneri içermektedir. Rapor, İstanbul'un doğal kaynaklarının korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi, su ve atık yönetimi, kıyı ekosistemlerinin restorasyonu ve karbon salınımının azaltılması gibi alanlarda hayata geçirilmesi gereken adımları ayrıntılı şekilde sıralamaktadır. Eylem Planı'nda;

- Doğa pozitif politikaların uygulanması,
- Karbon salınımının azaltılmasına yönelik yapı malzemeleri regülasyonlarının geliştirilmesi,

- Su kaynaklarının korunmasına dair entegre bir yönetim sistemi kurulması,
- Sıfır atık hedefiyle geri dönüşüm altyapısının güçlendirilmesi,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının kent geneline yayılması gibi çok sayıda öneri doğrudan belirtilmiştir.

Ancak bu önerilerin uygulanabilmesi için merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında güçlü bir iş birliği şarttır.

Bu bağlamda;

- 1- İstanbul Vizyon 2050 Eylem Planı'nda önerilen "yenilenebilir enerji uygulamalarının yaygınlaştırılması" hedefi doğrultusunda, İstanbul için özel bir destek programınız mevcut mudur?
- 2- Planda belirlenen "iklim krizine dirençli kent", "mekânsal adalet", "katılımcı yönetim" gibi temel hedefler, Bakanlığınızın İstanbul ölçeğindeki plan ve politikalarında yer almakta mıdır?
- 3- Raporun belirttiği üzere İstanbul'da kentsel dönüşüm projeleri mekânsal adaletsizliği derinleştirmektedir. Bu sorunun çözümüne yönelik Bakanlığınızın 2025 ve sonrası için geliştirdiği stratejiler nelerdir?
- 4- Atık üretiminin azaltılması, atığın kaynağında ayrıştırılması ve geri dönüşüm süreçlerinin yeniden yapılandırılması amacıyla herhangi bir programınız var mı ve/veya yerel yönetimlerle ortak yürütülen bir program var mıdır?
- 5- Su krizine karşı "İstanbul'un Suyunu Koruyan Kent" hedefi kapsamında entegre havza yönetimi kurulması önerilmektedir. Bakanlığınızın bu yönde herhangi bir planı var mıdır? Bakanlığınız böylesi hayati bir konuda İBB ile eşgüdüm içinde midir?
- 6- "Doğa Pozitif İstanbul" başlığında yer alan kıyı ekosistemlerinin yeniden inşası ve korunması konusundaki önerilere dair Bakanlığınız İBB uzmanlarından görüş almayı düşünmekte midir ya da Bakanlığınızın eşgüdüm içinde olduğu projeler var mıdır?

CEVAPLAR

19/2/2022 tarih ve 31755 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği Değişikliği ile, yapı ruhsat tarihi 01.01.2023 ile 31.12.2024 tarihleri arasında ve toplam yapı inşaat alanı 5000 m² den büyük olan binaların Neredeyse Sıfır Enerjili Bina(NSEB) niteliğinde (enerji performans sınıfı B veya daha iyi ve aynı zamanda binanın birincil enerji ihtiyacının en az %5'i oranında yenilenebilir enerji kullanımına sahip) inşa edilmesi; Ayrıca yapı ruhsat tarihi 01.01.2025 sonrası ve toplam yapı inşaat alanı 2000 m² den büyük olan binaların NSEB niteliğinde (enerji performans sınıfı B veya daha iyi ve aynı zamanda binanın birincil enerji ihtiyacının en az %10'u oranında yenilenebilir enerji kullanımına sahip) inşa edilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Bununla beraber 11/03/2025 tarihli ve 32838 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik "Yeni yapı ruhsatı alınacak kamuya ait sağlık, eğitim, yurt ve hizmet binalarından toplam yapı inşaat alanı 10.000 m² ve üzerinde olan binalar için YeS-TR sistemi üzerinden hazırlanmış olan yeşil sertifika alınması

zorunludur." hükmü ile de 1/1/2026 tarihinden sonra yapılacak 10.000 m² ve üzerinde yapı inşaat alanı olan kamuya ait binalara yeşil sertifika alınması zorunluluğu getirilmiştir.

Bakanlığımızca 2872 sayılı Çevre Kanunu çerçevesinde mevcut ve gelecek nesiller için sağlıklı ve yaşanabilir bir çevre oluşturulmasını sağlamak üzere; sürdürülebilirlik ve dögüsel ekonomi ilkeleri ile sıfır atık yaklaşımı çerçevesinde uluslararası normlar ve ulusal öncelikler gözetilerek, ülkemizin atık yönetimi strateji ve politikaları geliştirilmektedir.

Bu amaçla Ulusal Atık Yönetim Stratejisi ve Planı hazırlanmış olup, 2035 yılına kadar yapılması planlanan atık yönetim faaliyetlerine yönelik tüm atık türleri için geri kazanım, ön işlem, ara depolama ve bertaraf yöntemlerinin bölgesel olarak belirlenmiş, ihtiyaç duyulan tesis kapasitesi ve yatırımları belirlenmiştir. Buna göre; 2035 yılında atıkların %60'ının geri kazanılması hedeflenmektedir.

Bakanlığımız öncülüğünde 2017 yılında başlatılan Sıfır Atık Projesi, atık üretiminin azaltılması, atıkların kaynağında ayrıştırılması ve geri dönüşüm süreçlerinin etkinleştirilmesi amacıyla kapsamlı bir strateji sunmaktadır. Bu projeye, atıkların önlenmesi, kaynağında ayrı toplanması ve geri dönüşüm oranlarının artırılması hedeflenmektedir. Proje, 81 ilde uygulanan İl Sıfır Atık Yönetim Sistemi Planları ile yerel yönetimlerle iş birliği içinde stratejik bir bütünlük içerisinde yürütülmektedir.

Sıfır Atık Projesi kapsamında gerçekleştirilen çalışmalarla:

- 2017 yılında %13 olan geri kazanım oranı, 2024 itibarıyla %36,08'e yükseltilmiştir.
- 2035 yılına kadar %60, 2053 yılına kadar ise %70 geri kazanım oranı hedeflenmektedir.
- Şu ana kadar yaklaşık 74,5 milyon ton geri kazanılabilir atık işlenerek ekonomiye kazandırılmıştır.

Ayrıca, sıfır atık uygulamalarının yaygınlaştırılması amacıyla, 7 bölgede 19 belediye pilot olarak belirlenmiş olup, bu belediyelerde atık ayrıştırma, geri dönüşüm sistemlerinin güçlendirilmesi ve halkın bilinçlendirilmesi hedeflenmektedir. Proje, çevresel sürdürülebilirliği artırarak yerel yönetimler için örnek teşkil etmektedir.

23/02/2024 tarih ve 32469 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 22/02/2024 tarihli ve 8189 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile İstanbul ilinde yürütülecek kentsel dönüşüm uygulamaları kapsamında parseldeki gerçek veya tüzel kişilere hibe, kredi ve tahliye desteğini kapsayan yapım için yardım verilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiş olup, 30/04/2025 tarih ve 9768 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile hak sahiplerine verilebilecek hibe ve kredi bedelleri; 875 bin lirası hibe, 875 bin lirası kredi ve 125 bin lirası da tahliye desteği olmak üzere toplam 1 milyon 875 bin lira olarak güncellenmiştir. Ayrıca, özel sektör eliyle dönüşümü sağlanan Yapım için yardım projelerinde, sürecini tamamlayan hak sahipleri ile Kentsel Dönüşüm Başkanlığı tarafından hibe taahhütnameleri ve kredi sözleşmeleri imzalanarak ödemelere başlanılmıştır.